

Actieplan Manifest MVOI 2023 – 2025

Datum: 28-11-2023

Onderwerp: Actieplan Manifest MVOI

**gemeente
beverwijk**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1. Inleiding.....	3
1.1 Wat is het Manifest MVOI?.....	3
1.2 Waarom meedoen met het Manifest MVOI?.....	3
2. Nulmeting.....	4
2.1 Wat doen we al op het gebied van MVI?.....	4
2.2 Wat hebben we geleerd vanuit vorige MVI activiteiten?.....	4
3. De MVI-Thema's	5
3.1 Klimaat, Circulair en Social Return.....	6
3.2 Ambitie 2025 en MVOI-doelstellingen	7
4. Aanpak en borging 2024-2025	8
4.1 Borging binnen de organisatie.....	8
4.2 Borging van de inkoopprocessen	8
4.3 Welke acties gaan we komend jaar uitvoeren?.....	8
5. Planning Jaar 1	9
6. Stand van zaken 2023.....	10

1. Inleiding

In november 2022 heeft gemeente Beverwijk het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) ondertekend. Dit hebben we samen gedaan met 12 ministeries, 5 provincies, 62 gemeentes, 1 waterschap en 8 andere publieke organisaties. Hiermee erkennen we dat we in Nederland te maken hebben met tal van complexe, maatschappelijke uitdagingen op het gebied van klimaat en milieu tot diversiteit en inclusie. Wij willen bijdragen aan een betere wereld in de toekomst door nu juiste en duurzame keuzes als opdrachtgever en inkoper te maken. Voor u ligt het actieplan van de gemeente Beverwijk, met daarin concrete stappen en doelen die wij willen zetten en behalen naar aanleiding van het ondertekenen van het manifest. In dit actieplan zullen we verschillende aspecten nader toelichten zodat het voor eenieder duidelijk is wat het manifest is, wat de achterliggende gedachte is en welke invulling wij daar als gemeente aan geven.

1.1 Wat is het Manifest MVOI?

Het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen is een initiatief van PIANOo, het Expertisecentrum Aanbesteden van de Nederlandse overheid. PIANOo heeft dit manifest ontwikkeld om de bevordering van maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen te stimuleren en te faciliteren binnen de Nederlandse publieke sector. Het manifest bevat richtlijnen en principes die overheidsorganisaties, zoals gemeenten, kunnen volgen om duurzame en maatschappelijk verantwoorde inkooppraktijken te implementeren.

1.2 Waarom meedoen met het Manifest MVOI?

Met het ondertekenen van het manifest en dit daaruit voortkomende actieplan werken we concreet toe naar realisatie van onze eigen maatschappelijke ambities, waaronder onze CO2 uitstoot in 2025 met 67% te verlagen t.o.v. 2019 en toe te werken naar ten minste 50% circulair inkopen in 2025. Ook geven wij op deze manier het goede voorbeeld aan de inwoners en ondernemers van Beverwijk. Om effectief aan de slag te gaan met het manifest, is het minder belangrijk hoe ver we al gevorderd zijn op het gebied van maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen. Het gaat er om dat we in beweging komen en nieuwe stappen vooruit zetten.

De afgelopen jaren hebben we op verschillende manieren gewerkt aan Maatschappelijk Verantwoord inkopen. Van het ondertekenen van de MRA-intentieverklaring circulair inkopen & opdrachtgeverschap, tot het met andere gemeentes opstellen van een gezamenlijk SROI beleid, en het aandacht besteden aan verschillende duurzaamheidsthema's in onze aanbestedingen. Met dit actieplan willen we een passend vervolg geven aan de reeds lopende initiatieven, en hierop voortborduren om zo als organisatie echt een verschil te kunnen maken.

2. Nulmeting

Om tot een gedegen en efficiënt actieplan te komen, hebben we eerst onderzocht waar we nu als organisatie staan, en met welke MVOI gerelateerde werkzaamheden en initiatieven we reeds bezig zijn. Allereerst is Maatschappelijk Verantwoord Inkopen reeds verankerd in de hoofddoelstellingen van ons inkoop- en aanbestedingsbeleid. In dit beleid staan zes hoofddoelstellingen. Een van de zes doelstellingen luidt: “Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en daarmee bijdragen aan de realisatie van de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.” De gemeente heeft een grote rol bij de aanpak van belangrijke maatschappelijke en sociale vraagstukken. De gemeente wil bij de inkoop waar mogelijk een bijdrage leveren aan het oplossen van deze vraagstukken. In hoofdstuk 2.1 staat een opsomming van punten die bijdragen aan deze hoofddoelstelling.

2.1 Wat doen we al op het gebied van MVI?

1. In het inkoop- en aanbestedingsbeleid wordt aandacht besteed aan Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI). De gemeente neemt bij inkoop sociale, ecologische en economische (people, planet en profit) aspecten in acht.
2. De gemeente Beverwijk heeft de MRA-intentieverklaring circulair inkopen & opdrachtgeverschap samen met 32 andere gemeenten, 2 provincies en de Vervoerregio Amsterdam ondertekend op 20 juni 2018. De doelstelling is om in 2025 minstens 50% van alle producten, goederen en diensten circulair in te kopen. De MRA-intentieverklaring sluit aan bij, of is een verlengstuk van, het Manifest MVOI. Met andere woorden; de doelen in de MRA-intentieverklaring, dragen ook bij aan de hoofddoelstelling van het Manifest MVOI.
3. Voor aanbestedingen wordt samengewerkt met Stichting RIJK (Regionaal inkoopbureau IJmond & Kennemerland). Stichting RIJK gebruikt hun expertise door inkoop strategisch in te zetten en de doelstellingen uit het Manifest MVI te realiseren, en waar mogelijk te versnellen.
4. In 2022 is bij 90% van de afgeronde trajecten, die door RIJK zijn begeleid, duurzaamheid een wegingsfactor geweest bij gunning. In 2021 werd er in 67% van de afgeronde trajecten MVOI toegepast.
5. In 2019 is er gezamenlijk met een aantal gemeenten in de regio een ‘Social Return On Investment (SROI)’ beleid opgesteld. Dit heeft ertoe geleid dat SROI het vaakst van alle MVI-Thema’s terugkomt in onze aanbestedingen.

2.2 Wat hebben we geleerd vanuit vorige MVI activiteiten?

1. Aan doelstellingen dienen concrete acties te worden gekoppeld. MVI doelstellingen en acties moeten minder vrijblijvend zijn.
2. Omdat inkoop niet bij één afdeling ligt, maar verspreid door de organisatie wordt opgepakt is het belangrijk om draagvlak te creëren binnen alle teams en domeinen.
3. Communicatie is de sleutel naar succes. Als er niet goed wordt gecommuniceerd over het belang van MVI en wat we er als organisatie mee teweeg kunnen brengen, zal niet iedereen het belang ervan inzien.
4. Meten = weten. Bij de inkooptrajecten die door Stichting RIJK worden begeleid is er exact inzichtelijk of, en zo ja welke duurzaamheidsaspecten in de aanbesteding worden meegenomen. Echter is er geen zicht of monitoring hoe dit verloopt bij aanbestedingen en inkooptrajecten die door afdelingen zelf worden afgehandeld, zonder ondersteuning van Stichting RIJK. Om echt een verschil te kunnen maken met MVOI, zal ook voor deze inkooptrajecten inzichtelijk moeten worden of en op welke manier er aandacht wordt besteed aan duurzaamheidthema’s.

3. De MVI-Thema's

Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI) is een belangrijk onderwerp in het programmaplan Duurzaamheid de gemeente Beverwijk. Het omvat het nemen van verantwoordelijkheid voor de sociale, milieu- en economische effecten van de inkoop- en opdrachtverleningsprocessen. De gemeente Beverwijk erkent en omarmt deze verantwoordelijkheid. In het Nationaal Plan MVI 2021-2025 staan zes MVI-thema's. Voor dit actieplan hebben we drie MVI-thema's uitgekozen waar wij ons de komende periode mee bezig zullen houden.

3.1 Klimaat, Circulair en Social Return

Bij de gemeente Beverwijk is Maatschappelijk Verantwoord Inkopen reeds onderdeel van het Inkoop- en aanbestedingsbeleid. Hierin komen specifiek de thema's: Klimaat, Circulair en Social Return terug. In dit actieplan kiezen we ervoor om op deze thema's door te pakken.

Door voort te borduren op thema's waar we de afgelopen periode al aandacht aan hebben besteed in ons inkoopbeleid, verwachten we zoveel mogelijk draagvlak te creëren bij alle medewerkers die inkoop gerelateerde werkzaamheden verrichten.

Op het thema Circulair inkopen verwachten we de meeste impact te kunnen / moeten maken. Mede door het ondertekenen van de MRA –intentieverklaring circulair inkopen & opdrachtgeven in 2019 hebben we ons ten doel gesteld om in 2025 minstens 50% van alle producten, goederen en diensten circulair in te kopen.

Daarnaast draagt elk gekozen thema bij aan de hoofdthema's die door de gemeente Beverwijk zijn opgenomen in het programmaplan Duurzaamheid 2022-2027. De hoofdthema's zijn:

1. Klimaatadaptie & groen
2. Energie & Warmte
3. Circulaire economie
4. Luchtkwaliteit, Mobiliteit & Milieu
5. (Duurzame) economie.

Tot slot hebben we voor de thema's Klimaat, Circulair en Social Return gekozen omdat aan deze onderwerpen in 2022 reeds aandacht is besteed in onze aanbestedingen (Social return in 6 aanbestedingen; Circulair in 3 aanbestedingen; Klimaat in 2 aanbestedingen). Met de opgedane kennis van deze aanbestedingen willen we een volgende stap zetten op deze thema's.

De doelstellingen die wij in dit actieplan opstellen dragen bij aan thema's: 1. Klimaatadaptie & groen; 3. Circulaire economie; 5. (Duurzame) economie. Waar het Programmaplan Duurzaamheid is opgesteld over een periode tot en met 2027, zijn dit actieplan en de daaruit voortkomende doelstellingen opgesteld tot en met 2025. We hebben dit vertaald in een "Ambitie 2025". Vervolgens hebben we per gekozen MVI-thema een aantal concrete doelstellingen opgesteld voor de komende jaren.

3.2 Ambitie 2025 en MVOI-doelstellingen

Ambitie 2025: In 100% van onze aanbestedingen moeten MVI thema's onderdeel zijn van de gunningscriteria. In 50% van deze aanbestedingen moeten de MVI thema's minimaal dezelfde waarde / punten vertegenwoordigen als de prijs.

Doelstellingen Klimaat

2023	Het thema "klimaat" standaard opnemen in het aanbestedingstemplate / de uitgangspunten nota.
2024	Bij alle aanbestedingen die in samenwerking met Stichting RIJK worden opgepakt wordt het thema "klimaat" besproken en indien mogelijk toegepast in de eisen / gunningscriteria van de aanbesteding.
2025	Thema "klimaat" opnemen in 50% van alle aanbestedingen die met Stichting RIJK worden opgepakt.

Doelstellingen Circulair

2023	Zorgen voor een bestuurlijke opdracht om de MRA Roadmap Circulair inkopen en opdrachtgeven te implementeren, inclusief meetmethodiek.
2024	Meetmethodiek en nulmeting inregelen uit de MRA Roadmap Circulair inkopen en opdrachtgeven & actieplan opstellen.
2025	Op basis van resultaten uit nulmeting 2024 streven naar een hoger niveau Circulair inkopen. (Bronz 0-19%; Zilver 20-49%; Goud 50-79%; Platinum 80-100%)

Doelstellingen Social Return

2023	In 100% van de daarvoor in aanmerking komende aanbestedingen wordt SROI meegenomen.
2024	In 100% van de daarvoor in aanmerking komende aanbestedingen wordt SROI meegenomen.
2025	In 100% van de daarvoor in aanmerking komende aanbestedingen wordt SROI meegenomen.

In aanmerking komende aanbestedingen zijn, conform de beleidsregels SROI van de gemeente Beverwijk:

- alle inkopen en aanbestedingen vanaf € 200.000 (excl. BTW) voor werken en diensten.
- alle inkopen en aanbestedingen van leveringen, mits de arbeidscomponent van de levering 30% of meer is.

4. Aanpak en borging 2024-2025

Als we daadwerkelijk een verschil willen maken met MVOI, dan is het belangrijk om dit te borgen in alle lagen, processen en werkwijzen van de gemeente. We maken hierbij onderscheid tussen borging binnen de organisatie en borging van de processen.

4.1 Borging binnen de organisatie

Met borging binnen de organisatie bedoelen we het creëren van draagvlak bij de opdrachtgevers, het bestuur en alle collega's die zich bezighouden met het inkopen van producten, werken of diensten.

Momenteel vind borging op dit niveau voornamelijk plaats door middel van evaluaties tussen Stichting RIJK en onze inkoop coördinator. Uit deze evaluaties komen jaarrapportages voort waaruit blijkt in hoeverre wij als gemeente MVI-thema's meenemen in onze aanbestedingen. Vervolgens worden deze rapportages op bestuurlijk niveau gedeeld en besproken.

4.2 Borging van de inkoopprocessen

We onderscheiden momenteel twee verschillende inkoopprocessen bij de gemeente.

1. Aanbesteding met ondersteuning van Stichting RIJK.
2. Aanbestedingen vanuit de afdeling zelf.

Bij de aanbestedingen die met Stichting RIJK worden opgepakt, worden de verschillende MVI-thema's altijd besproken tijdens de opstartfase van de aanbesteding. Tijdens deze gesprekken wordt onderzocht of, en zo ja welke MVI-thema's kunnen worden toegepast in de aanbesteding. Bij alle aanbestedingen is dus op zijn minst overwogen en besproken of er MVI-thema's meegenomen kunnen worden.

Het tweede inkoopproces is de aanbesteding vanuit de afdeling zelf (dus zonder ondersteuning van Stichting RIJK). Voor dit proces zijn er een uitgangspunten nota beschikbaar waarin het thema Duurzaamheid terugkomt. Ook bij dit inkoopproces is er dus altijd op zijn minst overwogen of er MVI-thema's meegenomen kunnen worden in de aanbesteding.

4.3 Welke acties gaan we komend jaar uitvoeren?

Van de aanbestedingen die via Stichting RIJK verlopen is exact inzichtelijk welke MVI-thema's zijn toegepast. Daarnaast is ook inzichtelijk wat de waarde is geweest per thema, hoeveel aanbestedingen we in totaal hebben gedaan en waar de kansen liggen om in de toekomst een nog groter verschil te kunnen maken met MVI. Voor de aanbestedingen die via de afdeling zelf verlopen, ontbreekt een dergelijk inzicht. Komend jaar willen we voor deze aanbestedingen eenzelfde overzicht creëren.

Daarnaast organiseren we volgend jaar verschillende informatieve sessies over MVI, om zodoende draagvlak te creëren binnen de hele organisatie. De kennis over het belang van MVI en de impact die je hiermee kan maken moet hiermee niet bij een persoon of een enkele afdeling blijven hangen, maar verspreid worden door de hele organisatie.

Ook gaan we een "MVI-checklist" opstellen die bij elke aanbesteding nagelopen kan worden. Deze checklist kan samen met een collega uit het Programmteam Duurzaamheid worden doorgenomen, zodat er ook vanuit dit programma ondersteuning plaats kan vinden.

5. Planning Jaar 1

Op het moment van opstellen van dit actieplan is de aanbestedingskalender voor 2024 nog niet bekend. Echter zijn er wel al een aantal doelen en activiteiten bekend voor 2024, namelijk:

1. Bij alle aanbestedingen die in samenwerking met Stichting RIJK worden opgepakt wordt het thema “klimaat” besproken en indien mogelijk toegepast in de eisen / gunningscriteria van de aanbesteding.
2. Zorgen voor een bestuurlijke opdracht om de MRA Roadmap Circulair inkopen en opdrachtgeven te implementeren, inclusief de in de Roadmap geïntroduceerde meetmethodiek.
3. In 100% van de daarvoor in aanmerking komende aanbestedingen wordt SROI meegenomen.
4. Inkoopproces van de afdelingen zelf inzichtelijk maken + monitoring duurzaamheidsthema's inzichtelijk krijgen.
5. Opstellen van een “MVI-checklist” voor alle aanbestedingen.

Q1

Opstellen MVI checklist

Informatieve sessie / training over belang MVI

Q2

Voortgang SROI beleid, monitoren en bespreken met inkoop coördinator.

Q3

MRA Roadmap implementeren, inclusief meetmethodiek

Tussentijdse evaluatie met Stichting RIJK over thema klimaat bij aanbestedingen

Q4

Inkoopproces alle aanbestedingen inzichtelijk, zowel via Stichting RIJK als via eigen afdelingen.

6. Stand van zaken 2023

In onderstaand overzicht zijn een aantal van onze grotere aanbestedingen uit 2023 weergegeven met daarachter het MVI-thema dat is meegenomen in de aanbesteding. Sommige van deze aanbestedingen zijn reeds afgerond, anderen staan nog op de planning voor het laatste kwartaal van 2023.

Omschrijving aanbesteding	MVI-thema's
Postdiensten	SROI
Verbouwing Stadhuis	SROI, Circulair
Nieuw energiecontract maatschappelijk vastgoed	Klimaat & Milieu
Centric Applicaties	SROI
Onderhoud maatschappelijk vastgoed	SROI
Reconstructie plesmanweg	Klimaat & Milieu

In november en december 2023 zal de inkoop coördinator gesprekken voeren met de verschillende afdelingen om het Inkoopjaarplan 2024 op te stellen. Aan de hand van dit inkoopjaarplan zullen wij samen met Stichting RIJK opnieuw een inschatting maken bij welke aanbestedingen we een, of meerdere MVI-thema's kunnen meenemen.

In 2023 is er veel aandacht geweest voor duurzaamheid en MVI. Voorbeeld hiervan is ons aangescherpte inkoop- en aanbestedingsbeleid waarin MVI een belangrijk onderdeel is. Ook uit het feit dat we met Stichting RIJK samenwerken voor onze inkoop, en dat in 90% van de aanbestedingen duurzaamheid een wegingsfactor is geweest bij het gunnen, blijkt dat we onze voorbeeldrol op het gebied van duurzaamheid en MVI serieus oppakken.

Zoals uit bovenstaande blijkt is er met beperkte middelen en menskracht al op veel verschillende manieren gewerkt aan MVI. Per oktober 2023 is het Programmateam Duurzaamheid van onze gemeente flink uitgebreid en zal dit thema, waaronder ook dit actieplan, nog meer aandacht krijgen. Zo kunnen we vanuit het programma ondersteuning bieden om een versnelling te realiseren op onze MVI doelstellingen. Halverwege 2024 zullen we hier een eerste tussentijdse evaluatie van doen.